
HÚSZ ÉV TÖRTÉNETE

Dr. Szenes Zoltán nyá. vezérezredes

A hadtudomány szolgálatában

„Ami pedig a szélesebb értelemben vett tudomány és a hadtudomány kapcsolatát jelenti, minden, a Hadtudományi Társaságnál folyó munka a magyar tudomány részét képezi. Ha a hadtudományt elhanyagoljuk, akkor a magyar tudománynak is kárt okozunk” Pungor Ernő¹

A Magyar Hadtudományi Társaság (MHTT)² megalakuláskor fontos célként fogalmazódott meg a „hadi tudományok” művelése. Ez a cél teljesen összhangban volt a Kiss Károly Hadtudományi Klubban tevékenykedő hadtudósok elképzeléseivel, akik a Társaság alapítását kezdeményezték. A Társaság az alapszabályban kötelezte el magát a hadtudomány fejlesztése, a kutatási eredmények ismertetése, a tudományos eredmények gyakorlatban való alkalmazásának segítése, és a szélesebb értelemben vett hadtudomány művelőinek szakmai összefogása mellett.

Az elmúlt húsz évben *minden megváltozott* a Társaság körül: új biztonsági környezet alakult ki, Magyarország kilépett a Varsói Szerződésből és a NATO, illetve az Európai Unió tagja lett, a Magyar Honvédség önkéntes és professzionalizálódó haderővé vált, más lett a honvédelem feladatrendszere. De változtak a Társaság életét befolyásoló körülmények is: alább hagyott a rendszerváltáskor a magyar hadtudományt megújítani kívánó buzgalom; gyökeresen más lett a „hivatali” hadtudomány irányítási, szervezési rendje, finanszírozása, a tudomány fontossága; konkurens kutatóintézetek, szellemi műhelyek alakultak; a hadtudomány – a hadviseléshez hasonlóan – egyre inkább nemzetköziesedett, inter-, multi- és transz-diszciplináris tudományággá vált és beilleszkedett a társadalomtudományok sokarcú rendszerébe.

A húsz év nyomott hagyott a Társaság szervezeti fejlődésében, működési feltételeiben, tagsági összetételében is: az elnökség többször megújult, a „rendszerváltó” tagságból már csak kevesen dolgoznak aktívan a társasági közért, a szegényes gazdasági és pénzügyi lehetőségek behatárolták a működés lehetőségeit, a tagsági létszám és a belső szervezeti struktúra folyamatosan fluktuálódott. Mindezen körülmények

1 Pungor Ernő vegyészmérnök (1923–2007), akadémikus, 1990–1994 között az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke, tudományokkal foglalkozó miniszter. A hivatkozott idézet egyik miniszteri interjújából származik. Vö. Hadtudomány, 2000. november. 15. old.

2 A Magyar Hadtudományi Társaságot (MHTT) 1990. december 2-án jegyezte be jogi személyként a Fővárosi Bíróság (Pk.64401/1.sz)

lényegesen befolyásolták a Társaság keretei között végzett munka céljait, tartalmát, eredményességét és lehetőségeit. Egy dolog azonban nem változott, amelynek – többek között – a Társaság sikereit köszönheti. Van egy jelentős, nagy szakértői csoport, amely az évtizedek során – függetlenül, hogy kit merre sodort az élet – mindig fontosnak tartotta a hadtudományhoz kapcsolódó társadalmi tevékenység összefogását, és ezért önzetlenül és aktívan dolgozott. Változó módon, de a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség mindig anyagilag is támogatta a Társaság működését, rendezvényeit. Végül töretlen volt a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem támogatása is, amely szellemi és logisztikai bázist ad a Társaság működéséhez. Jelen cikk a Hadtudományi Társaság 20 éves tudományos tevékenységét igyekszik „feltérképezni” és összefoglalóan áttekinteni. Bár a szerző a Társaság „kemény magjához” tartozik, értékelése mégis megpróbál objektív lenni.

A hadtudományi kutatások ösztönzése

A Társaság vezetésének első teendői közé a hadtudományi kutatások műveléséhez szükséges keretek megteremtése, ösztönzéséhez szükséges módszertan kialakítása tartozott. Mivel a Társaság önálló kutatói létszámmal, kutatási feltételekkel megalakuláskor sem rendelkezett, szükség volt egy olyan „intézményrendszer” kialakítására, amely lehetővé tette a tudományos munka művelését, népszerűsítését, hasznosítását.

A Társaság keretében végzett tudományos munka a kezdetektől fogva öt pilléren nyugszik:

1. Részvétel a hadtudományi kutatások művelésében, hozzájárulás a kutatási, fejlesztési és oktatási tevékenységhez, megoldási javaslatok kidolgozása.
2. Konferenciák, fórumok, szemináriumok, vitaülések, klubdelutánok, szakirodalmi tájékoztatók szervezése, folyóiratok, szakmai anyagok kiadása.
3. A tudományos munka ösztönzése érdekében pályázatok kiírása, értékelése, díjazása, a legjobb munkák publikálása. A legkiválóbb tagok munkájának elismerése díjakkal és emlékérmekkel.
4. Együttműködés és kapcsolatok fejlesztése a honvédelemben érintett állami és társadalmi szervekkel, a Magyar Tudományos Akadémiával, a biztonság- és védelem-politikával foglalkozó intézményekkel, szervezetekkel és egységekkel.
5. Tudományos szolgáltatások (szakirodalmi honlap, folyóiratok biztosítása, kezdeményezések felkarolása, tudományos utak szervezése, szakértői címadományozása stb.) nyújtása a tagok és a közvélemény számára.

A tudományos munka művelésének tartalmi kérdései, szervezésének keretei, módszerei, lehetőségei az elmúlt két évtizedben – a tapasztalatok és pénzügyi lehetőségek függvényében – *folyamatosan változtak*, de a működés oszlopai változatlanok maradtak. Az eredményességet és hatékonyságot számos tényező határozta meg, amelyek közül fel kell sorolni a társasági vezetés aktivitását, a potenciális megrendelővel való együttműködést és kapcsolattartást, a tudományos közélet szerveztségét, a pályázati források megszerzésének lehetőségeit, valamint a hullámzó társasági élet dinamizálásának esélyeit.

Hadtudományi pályázatok

A Társaság a tudományos munka szervezése egyik legfontosabb módszerének *pályázatok kiírását tartja*. A pályázatokat először 1991-ben hirdette meg a vezetés, amelyet azóta majdnem minden évben megismételt. Az elmúlt 20 évben összesen 250 (111 központi, 139 szakosztályi) pályamunkát³ nyújtottak be a Társaság tagjai, amelyből I. díjat nyert 17, II. díjat kapott 27, III. díjban részesült 34 tanulmány. A kiadott díjakon kívül a Társaság 70 dolgozatot (alkotást) elismerésben részesített. A díjazott pályamunkákat megjelentette a *Hadtudomány* c. folyóirat, illetve hasznosításra megküldték az érintett HM szerveknek és más rendvédelmi szervezetek eljárásainak. Az évek során a pályáztatás témaköre, a benyújtandó munka jellege (tanulmány, elemzés, újítás), módszere (centralizált – központi, decentralizált – szakosztály szintű), a finanszírozás módja (szerződés alapján végzett kutatások, pályázatra benyújtott jelíges munkák), az elbírálás szempontrendszere, a hasznosítás lehetősége többször változott. 2000-ben az MHTT elnöksége megszüntette a szakosztályi és központi pályáztatást, véglegesen a központi kiírás mellett döntött, amelyet később szabályzott is.

A tudományos kutatások „orientálásánál” a Társaság próbálta figyelembe venni a hadtudományi közéletben megjelenő más pályázatokat (azok témaköreit, de más formai, szervezési kérdéseit is), különösen azokat, amelyeket a Honvédelmi Minisztérium (HM), a Magyar Honvédség Parancsnoksága, vagy a Honvéd Vezérkar írt ki. Az ilyen típusú informális koordináció használt a társasági pályázatoknak, mert segített a hadtudomány előtt álló legfontosabb témák és feladatok megtalálásában. A téma-kiírásoknál figyelembe vették a HM Oktatási és Tudományos Tanács, illetve a minisztérium tudományszervező egységei által javasolt kutatási témaköröket, hogy ily módon is segítsék a hadtudományi kutatások koordinációját.

A pályáztatási tevékenység sikeressége, a pályázatok retrospektív áttekintése *változó eredményességet* mutat. Számos díjnyertes munka hatása, kapcsolódása *jól tetten érhető* a védelmi politika változásain, a haderő-átalakítás és -fejlesztés gyakorlati problémáin. A teljesség igénye nélkül megemlíünk néhány példát. Nem nehéz felismerni az azonosságot *dr. Kurta Gábor A hierarchikus körzetvédelem, mint az új védelmi koncepció egy lehetséges változata* c. (1991) tanulmányában kifejtett nézetek és az ország akkori, formálódó hivatalos területvédelmi („körkörös védelem”) koncepciója között. Más példa: egy tudományos konferencián dr. Csabai Károly és dr. Móricz Lajos már 1993-ban felvetette az önkéntes haderőre való áttérés szükségességét, s a Társaság azóta is tudatosan és szisztematikusan foglalkozik e problémakörrel. Az utóbbi évek pályázatai közül mindenképpen kiemelendő *dr. Kassai László, Ocsovai János A területi katonai igazgatás új szervezeti rendjének kialakítása* c. (2008) tanulmánya, valamint *dr. Krizbai János A képesség alapú önkéntes haderő kulcsa a szervezeti teljesítmény javítása* c. (2009) pályamunkája. Egy pályázat sikerét azonban nemcsak a díjazása, hivatalos szerveknek hasznosításra való megküldése mutatja, hanem az is, hogy

3 Lásd dr. Ványa László A Magyar Hadtudományi Társaság pályázatairól c. értékelését. MHTT dokumentáció, 2010.

mennyire tudja megjelenésével „tematizálni” a szaksajtót.⁴ De vannak más pályamunkák is, amelyek különféle okoknál fogva kiemelhetők. Jól vizionálta a jövőt például 2006-ban dr. Horváth Zoltán: *Javaslat a pilóta nélküli felderítő repülőeszközök rendszeresítésére a Magyar Honvédségben* c. pályázatában, hiszen az Afganisztánban szolgáló magyar erők 2009-től már izraeli gyártmányú harcászati UAV eszközöket is használnak felderítési célokra. Az ismétlődő árvizek miatt egyre fontosabbá válnak a haderő katasztrófa-védelmi feladatai és képességei. Dr. Szabó Sándor *Speciális műszaki technikai eszközök és felszerelések alkalmazási lehetőségei katasztrófavédelemben* (2008), vagy dr. Hadnagy Imre *A katasztrófavédelem rendszerszemléletű vizsgálata* (2009) című pályamunkák jól szemléltetik a növekvő követelményeknek való megfelelés elméleti igényét. Több színvonalas pályamunka foglalkozott a nemzetközi terrorizmus elleni harc kérdéseivel. A nemzetközi adaptált kutatások kiemelkedő feldolgozását mutatja Kiss Álmos Péternek *az aszimmetrikus hadviselésről* írt pályamunkája (2009).

Ez a kis ízelítő is jól mutatja, hogy a pályamunkák témái jól tükrözik az adott korszak legfontosabb haderő-átalakítási és -fejlesztési feladatait, megfelelően reprezentálják a legaktuálisabb hadtudományi feladatokat. A pályázatok azonban nemcsak kutatási szempontból, de a Társaság tagságának életét befolyásoló körülmények szempontjából is indikátorként szolgálnak. A pályázati teljesítmény hullámváltozása mögött tetten érhetők a haderő-átalakítások tagságra gyakorolt kedvezőtlen hatásai, a kormányváltások – sokszor a katonai elmélet tanításait figyelmen kívül hagyó – koncepciói, a pályázati témák szélesen strukturált kiírásai. Nem volt jó hatása a pályázati rendszerre a díjazás összegének visszavágása sem (Ma az I. díj bruttó 80 ezer, a II. díj 60 ezer, a III. díj 40 ezer Ft-ot jelent). Nem erősítette a pályázatok tekintélyét az sem, hogy a Társaság igazából nem tudott jó marketinget (bemutató fórum, konferencia, médianyilvánosság stb.) szervezni a pályázóknak és pályamunkáknak. Emiatt a pályázatok száma folyamatosan csökkent: míg az induló 1991-es évben 50 pályamunka érkezett be, addig az elmúlt 10 évben – éves átlagban – már csak 5–10 tanulmány közül kellett válogatni a zsűrinek.⁵ A pályázatok számának visszaesése, esetenkénti korlátozott eredményessége ellenére a Társaság ragaszkodik a megszokott módszerhez, pedig nyilvánvalóan újításokra van szükség e területen. A pályázatok a 2010. évre a Társaság elnöksége 15 témában írta ki, amely széles spektrumban tartalmaz kutatási témaköröket.

4 A közelmúltban – mintegy folytatásként – fontos tanulmányt publikált a Hadtudomány. Lásd dr. Kádár Pál: *Megjegyzések az önkéntes tartalékos rendszer felülvizsgálatának margójára*. Hadtudomány, 2009. 1–2. szám, valamint dr. Földesi Ferenc: *Értékek és kérdések. A toborzás irányelveiről*. Hadtudomány, 2010. 1–2. szám.

5 Lásd: *A tízéves Magyar Hadtudományi Társaság* (Budapest, 2000. november) 13. old., illetve az MHTT Elnökségének beszámolója a 2007–2009 évekről. 9. old.

Önálló kutatások

A kutatási tevékenység ösztönzésének másik formája az volt, amikor a Társaság maga pályázott különböző projektekben való részvételre (például HM, Nemzeti Civil Alapprogramok, társadalomtudományi kutatási pályázatok, Új Magyarország Fejlesztési Terv programok) önállóan, vagy más társadalmi szervezettel (például a Biztonságpolitikai és Hadtudományi Kutatások Központja Alapítvánnyal). A forrás-szerzés e módszere is változó eredményességgel folyt, és soha nem haladta meg a néhány millió Ft-os bevételt. Azonban nem nehéz megállapítani, hogy megfelelő finanszírozás esetén komoly eredményeket tudott elérni a Társaság. Két pozitív példát emelnék ki a Társaság történetéből: a 90-es években folyó és az MTA Kiemelt Társadalomtudományi Kutatások által támogatott nemzeti stratégiai kutatásokat, valamint a Társaság legnagyobb tudományos vállalkozását, a HM Honvéd Vezérkar által szponzorált Hadtudományi Lexikont.

Az 1990-es évek elején kiemelten fontos téma volt *egy önálló, nemzeti biztonság- és védelempolitika kialakítása*, ezen belül is egy nemzeti katonai stratégia megteremtése, amely már nem a szovjet-orsz hadtudomány adaptációjából született. Abban az időben a Társaság Hadművészeti Szakosztálya intenzíven vizsgálta a geopolitika, geostratégia, katonai stratégia problémáit, nemzeti és regionális összefüggéseit. A kutatásokat dr. Kovács Jenő vezette, akinek munkacsoportja (dr. Ölvedi Ignác, dr. Dombrády Lóránd, Siposné dr. Kecskeméthy Klára, Nagy Miklós, Bobvos Mihály) többéves pályázati támogatást nyert el az Országos Kiemelésű Társadalomtudományi Kutatások keretén belül. A többéves munkát *Magyarország katonai stratégiája* (Komplex kutatási téma) címmel, három kéziratos kötetben (1993, 1995, 1996) összegezték. Az I. kötet fogalmi (geopolitikai, geostratégiai és hadtudományi alapvetések) tisztázást végzett, és feldolgozta Magyarország katonai stratégiáját és hadászataát a II. világháború utolsó éveiben, valamint a Varsói Szerződés időszakában. A II. kötet szintén történelmi tapasztalatok alapján felvetette – a még ma is vitákat generáló – hadikultúrák nemzeti specifikus vizsgálatának szükségességét, bemutatta a katonai stratégia geopolitikai és geostratégiai hipotéziseit, továbbá vizsgálta a hadtudomány, a hadművészet és a katonai stratégia kapcsolatrendszerét. A III. kötet egyfajta regionális, összehasonlító geostratégiai értékelést adott, amely részletesen elemezte egyes szomszédos országok geopolitikai helyzetét, geostratégiai ambícióit és katonai stratégiáit.⁶ Az akkori stratégiai kutatások nemcsak azért számítanak ma is *ideális modellnek*, mert civil tudományos környezetbe ágyazottan értek el komoly eredményeket.⁷ Fontos jellemzőjük volt az is, hogy újszerű megközelítést alkalmaztak (ne felejtjük el, hogy a geopolitika, geostratégia nem tartozott a szocialista hadtudomány favorizált területei közé), és több kutató generáció együttműködésével máig ható elméletet és módszertant teremtettek.

Ugyancsak a Társaság első ötéves időszakához fűződik a *kétkötetes Hadtudományi Lexikon* megalkotása, amely 4700 címszót (4000 szócikket és 700 utaló szót) tartalmaz

6 Dr. Forgács Balázs: In memoriam Kovács Jenő. Hadtudomány, 2009. 1–2. szám. 112. old.

7 Megjegyezzük azonban, hogy az akkori tudományos kutatások sem értek el eredményt (nem a kutatók hibájából), hiszen az első nemzeti katonai stratégiát csak 2009-ben fogadta el a kormány.

1600 oldalon. A lexikon a címszavakat fontosabb idegen nyelveken is feltünteteti (angol, német, francia, olasz és orosz), amely segít a nyelvtanulásban és szakszövegek fordításában. A közel 170 fős szerzői közösséget dr. Szabó József, az MHTT későbbi elnöke vezette.⁸ A Magyar Honvédség Parancsnoksága által finanszírozott két és fél éves munka CD-n is elérhető, amely mellékletként 2000 év hadtörténelmi kronológiáját is bemutatja.⁹ A közel 9900 példányban megjelent lexikon ma már hiánycikknek számít, változatlanul fontos hivatkozási forrás a hadtudományt tanulók és művelők számára. A szakkönyvet ma is előszeretettel forgatják a ZMNE diákjai, a katonai biztonsággal foglalkozó szakértők, a politikai elit honvédelemmel foglalkozó szereplői, valamint a parancsnoki kar tagjai. Már régóta többen megfogalmazták: szükség lenne a lexikon generális átdolgozására, hogy az új enciklopédia tükrözze a hadügy 21. századi változásait.

Tudományos konferenciák

A társaság talán leglátványosabb tudományszervezési tevékenységének a különböző rendezvények (konferenciák, szimpóziumok, fórumok stb.) szervezését lehet tekinteni. A Társaság még ma is közel 600 fős tagsággal rendelkezik (a csúcslétszám a 90-es években meghaladta az 1200 főt), amely 25 szakosztályban, vidéki tagozatokban és klubokban tevékenykedik (az utóbbi két évben egy szakosztály megszűnt, egy pedig beolvadt egy másikba), így nem csoda, hogy a rendezvények száma – szakosztályonként évenként 4–5 rendezvénnyel számolva – a két évtized alatt meghaladta a közel kétezret. Mivel az elnökség hagyta önállóan dolgozni a szakosztályokat, hamar kialakult a *rendezvények hierarchiája*. Kezdetben az volt az elképzelés, hogy a Társaság minden évben rendez egy országos hadtudományi konferenciát. Mikor kiderült, hogy erre nem mindig volt elég erő és pénzforrás, a vezetés módosított a politikán: vagy más szervezőkkel közösen vállalt fel nagyobb rendezvényeket, vagy egyes nagyobb és sikeresnek ígérkező szakosztályi konferenciákat nevezett ki központi rendezvénynek. A kiemelt rendezvény esetén több figyelemre, támogatásra és nagyobb hallgató-ságra számíthatott a Társaság.

A Társaság a 20 éves működése során jól érzékelte a magyar biztonság- és védelempolitika változásait, fejlődési irányait, aktuális feladatait. Az első öt évben a tudós szervezet a nemzeti hadtudomány feladataival, az új biztonság- és védelempolitikai alapelvekkel, a nemzeti katonai stratégia elméleti megalapozásával, az új nemzeti haderő (Magyar Honvédség) átalakítási és fejlesztési problémáival, valamint az ország területén végrehajtandó hadászati védelem műveleti kérdéseivel foglalko-

8 A lexikon 12 fős szerkesztőbizottság irányításával készült el. A haditechnikai tudományterületet dr. Amaczi Viktor, a hadművészetet dr. Harcz Tibor, a légvédelem és repülő harcászatot dr. Kormos László, a védelemgazdaságot dr. Kovács Attila, a vegyi védelmet dr. Madaras Péter, a rendvédelmet dr. Opál Sándor, az anyagi-technikai biztosítást dr. Szenes Zoltán, a biztonságpolitikát dr. Vámosi Zoltán, a rádióelektronikát dr. Várhegyi István gondozta. A hadtörténelmi kronológiát dr. Ravasz István készítette. A szerkesztőbizottság titkári teendőit Zimics Rezső látta el.

9 Lásd dr. Szabó József A társaság megalakulásának körülményei, helyzete, eredményei és feladatai. Hadtudomány, 1995. 4. szám 11. old.

zott. Az 1990-es évek végén a NATO csatlakozás kérdései kerültek a tudományos kutatások és rendezvények központjába. Az ezredforduló után a Magyar Honvédség NATO integrációs feladatai, a két védelmi stratégiai felülvizsgálat (1999–2000, 2002–2003) katonatechnikai kérdései és a terrorizmus elleni harc nemzeti vonatkozásai kerültek a tudományos közélet fókuszába. Az évtized második felében a nemzetközi tendenciák tanulmányozása (például a 21. század korszerű háborúi,¹⁰ a NATO hosszú távú fejlődésének problémái), illetve az önkéntes és professzionális haderő fejlesztési kérdései kerültek előtérbe. Bár a Társaságnak sohasem volt közép- és hosszú távú kutatási és rendezvényterve, mégis éves programjai, főbb rendezvényei mindig összhangban voltak a HM, a Magyar Honvédség, tágabb értelemben a biztonsági szféra aktuális igényeivel. Ennek talán az a magyarázata, hogy a Társaság elnöksége az éves programok kialakítása során mindig figyelembe vette a HM hosszú távú kutatási irányelveit,¹¹ tudományos terveit, illetve a személyi kapcsolatrendszer (az elnökség és szakosztályok vezetésében mindenkor dolgoztak „kettős” jogviszonyban /hivatali pozícióban, társasági tisztségben/ működő tagok) segítségével állandóan képes volt beazonosítani a legfontosabb problémákat, vizsgálandó témaköröket. Ezt meggyőzően mutatja az országos hadtudományi konferenciák tematikája is, amely nagyon gyakran HM, HVK érdekű feladatkör tudományos igényű feldolgozását vállalta fel.¹²

A konferenciák témáinak tematikus elemzése azt is mutatja, hogy a Társaság tudományos tevékenységének egyik állandó témáját a *hadtudomány fejlődése, tartalmi gazdagodása, más tudomány-ágakkal való kapcsolatrendszer változása* képezte. Ez a munka 1991-ben kezdődött, a Társaság 20 éves története során többször napirendre került,

10 Különösen 2005-ben folyt egy színvonalas szakmai vita a jövő hadviseléséről, melynek során dr. Deák János (Napjaink és a jövő háborúja. *Hadtudomány*, 2005. 1. szám), dr. Hajma Lajos (A háborúval kapcsolatos elméletek változásai. *Hadtudomány*, 2005. 2. szám), dr. Bognár Károly (Néhány gondolat a „Napjaink és a jövő háborúja” c. cikkhez. *Hadtudomány*, 2005. 3. szám), dr. Bimbó József (A jövő háborújáról. *Hadtudomány* 2005. 3. szám), dr. Molnár István (A jövő háborújáról és fegyveres konfliktusairól. *Új Honvédségi Szemle*, 2005. 9. szám) és dr. Szenes Zoltán (Katonai kihívások a 21. század elején. *Hadtudomány*, 2005. 4. szám) fejtette ki nézeteit. A szakmai vita sikeresen megalapozta a 2005. évi országos hadtudományi konferenciát, amelyet a Társaság *A katonai erő újszerű alkalmazása a 21. század elején* címmel rendezett meg. A konferencia anyagát kiadó *Hadtudomány* tematikus száma (2005. évi 4. szám) ma is az egyik legnépszerűbb, magyar nyelven olvasott szakirodalmi forrás. Azt hiszem, nem tévedek, ha azt állítom, hogy a Társaságnak minden öt évben át kellene tekinteni ezt a témakört, figyelembe véve a nemzetközi hadművészet tapasztalatait, a háború és hadviselés problémáival foglalkozó szakirodalom eredményeit.

11 A legújabb tudományos kutatási irányelveket 2010 májusában készítette el a Honvédelmi Minisztérium, amely várhatóan ez évben megjelenik. Az *Irányelvek* meghatározza a hadtudományi kutatások hosszú távú céljait, a kutatások elvi, szervezeti és személyi alapjait, kijelöli a tudományos kutatóhelyeket, és meghatározza az együttműködés rendjét. Lásd: A Magyar Köztársaság honvédelmi miniszterének a honvédelmi tárcánál folyó tudományos kutatások rendjére vonatkozó irányelvei. HM TKF. 2010. (Tervezet).

12 Az MH katonai vezetésének tudományos munka szervezése iránti felelőssége folyamatosan háttérbe szorult, amely a HM civil és katonai feladatai közötti munkamegosztással kapcsolatos viták és változások következménye. Az utolsó MH Parancsnoki Tudományos Konferenciát 1993. szeptember 30-án tartották. *Vö. Hadtudomány* 1996. 4. szám. A társaság jól vette észre ezt az anomáliát, és „benyomult” az üresen maradt térbe. Jó témaválasztás, ismert előadók meghívása esetén a konferenciák mindig nagy érdeklődés mellett zajlottak, és sokáig témaként szolgáltak a hadtudományi közéletben.

Országos hadtudományi konferenciák

	<i>A konferencia témája</i>	<i>Időpont és helyszín</i>	<i>Megjegyzés</i>
1.	<i>A hadtudomány hazai értelmezése</i>	1991. október 26. Budapest	
2.	<i>Hadtudomány a honvédelemért</i>	1993. november 17–19. Balatonkenese	
3.	<i>Nemzeti katonai stratégia és az integráció</i>	1997. november 10–11. Budapest	Együttműködésben a HM Oktatási és Tudományszervező Főosztályával
4.	<i>A Magyar Köztársaság katonai stratégiája</i>	1998. május Budapest	
5.	<i>A Magyar Honvédség feladatai és a fejlesztés irányai</i>	2001. április Budapest	
6.	<i>A haditechnikai eszközök fejlesztésének, korszerűsítésének kérdései</i>	2003. február Budapest	A HM Honvéd Vezérkarral közös szervezésben
7.	<i>Védelmi tervezés gazdasági vetülete</i>	2004. november Budapest	
8.	<i>A katonai erő újszerű alkalmazása a 21. század elején</i>	2005. november 3. Budapest	Közösen a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemmel
9.	<i>A NATO feladatrendszerében várható változások az elkövetkező 10 évben</i>	2006. szeptember 26. Budapest	Közösen a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemmel
10.	<i>A hazai katonai felsőoktatás helyzete, perspektívái és a tisztképzés sajátosságai</i>	2007. október 10. Budapest	Közösen a Honvédelmi Minisztérium, a Honvéd Vezérkar és a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemmel
11.	<i>Missziós feladatok védelemgazdasági nézőpontból (a fókuszban Afganisztán)</i>	2008. május 29–30. Budapest	Közösen a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemmel és nemzetközi részvétellel
12.	<i>Napjaink hadtudománya konferencia-sorozat</i>	2009 – Budapest	Közösen a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemmel és az MTA Hadtudományi Bizottságával
	1. A 21. századi hadtudomány irányvonalai	2009. február 26.	
	2. A hadtudomány és a katonai műszaki tudományok kapcsolatrendszere	2009. november 12.	
	3. Béketámogató műveletek és a hadijog	2010. február 25.	

és 2009-től kezdve ismét *Napjaink hadtudománya* címmel konferenciák központi témája lett. Bár az első országos hadtudományi konferencia helyesen definiálta a hadtudomány fogalmát, tartalmi jellemzőit, a téma ilyen vagy olyan oknál fogva mindig visszakerült a tudományos testület érdeklődési körébe, többször jelentős vitát generált a Hadtudomány folyóirat hasábjain¹³. A Társaság indító konferenciája *időt állóan* fejtette ki a hadtudománnyal kapcsolatos tételeket. Megállapította, hogy nemzetközileg a hadtudományon a haderővel, hadviseléssel kapcsolatos diszciplínákat értik, még ha az elnevezés különbözik is koronként, régióként, politikai rendszerenként. A katonai elméletet a világ minden táján tudománynak tekintik, mert van igazi tárgya, a háború, és azon belül is a fegyveres küzdelem. A hadtudomány – más tudományágakhoz képest – egy sajátos ismeretrendszer, amely önálló, speciális kutatási módszertannal, saját szaknyelvvvel és intézményrendszerrel rendelkezik. A hadtudomány a legrégebb tudományok közé tartozik, egyetemes jellegű, törvényszerűségei, alapelvei minden korban hatnak. Ugyanakkor a hadtudománynak vannak sajátos nemzeti vonásai is, amelyek az adott ország földrajzi helyzetétől, katonai potenciáljától, történelmi hagyományaitól és más nemzeti sajátosságoktól függenek.¹⁴ A Társaságon belüli későbbi vitákban a hadtudomány különböző aspektusai kerültek elő: rendszertani szerkezete, egyes tudományterületek és a hadtudomány egészének viszonya, a hadtudomány nyugati értelmezése, a Társaság és a hadtudomány művelésének aktuális kérdései. 2007-ben dr. Kőszegvári Tibor¹⁵ cikke indított el egy újabb vita-sorozatot, amelyet az MTA Hadtudományi Bizottsága (köztestülete) II. köztestületi konferenciája próbált lezárni. A konferencia állásfoglalása szerint *„A hadtudomány a nemzetközi és nemzeti biztonságot fenyegető kihívások és veszélyek ellen alkalmazott katonai erők és eszközök sikerét meghatározó elméleti tételek és tapasztalatok összefoglaló ismeretrendszere”*¹⁶ Az állásfoglalás ellenére a Társaság 2009-ben újabb tisztázó vitát kezdeményezett, melynek során számos nézet jelent meg.

A hadtudományról szóló viták során a Társaság megpróbált kezdeményező szerepet játszani az elméleti kérdések formálásában, a tudományágak és tudományterületek közötti (interdiszciplináris) szakterületek összefogásában. Mivel a Társaság a „hósi időktől” kezdve a hadtudományt széles értelemben fogta fel, szervezeti felépítésével, tevékenységével, liberális munkastílusával folyamatosan *befogadó és integráló szerepet töltött be Magyarországon*, amelyet napjainkban már a biztonság szélesebb megközelítésére is kiterjesztett. Ezt a pozíciót, megközelítést lehet támogatni, bár ha a Társaság igyekezett volna a különböző vitákat összefoglalni, valamilyen közös állásfoglalással lezárni, akkor talán kevesebb skolasztikus vitát kellett volna folytatni, és homogénebb felfogás alakult volna ki a hadtudományi közéletben. Talán ez az oka annak, hogy ma már nem ritkán lehet találkozni a „kiter-

13 Az elmúlt két évtizedben közel harmincan fejtették ki véleményüket a hadtudomány ilyen vagy olyan kérdéséről. A vitában többször megszólalt dr. Móricz Lajos, dr. Simon Sándor, dr. Bognár Károly és dr. Nagy László.

14 Lásd A tízéves Magyar Hadtudományi Társaság 1990–2000. 13–14. old.

15 A hadtudomány mai problémái, területei és új fogalma. *Hadtudomány*, 2007. 1. szám.

16 Lásd *Hadtudomány* 2007. 1. szám. 14. old. Az MTA Hadtudományi Bizottsága és köztestületi tagsága II. tudományos konferenciájának állásfoglalása. 2006. november 27.

jesztő” (a hadtudományt a „biztonságtudományba” integrálni kívánó) állásponttal, amellett, hogy a „tradicionalisták” (a hadtudomány csak hadművészeti kérdésekkel foglalkozzon) folyamatosan sürgetik a szigorú értelemben vett katonai kérdések kutatásához való visszatérést. A viták lezáratlansága miatt mindig jelentkeznek „reformerek” (egyes organikus tudományterületek függetlenítése a hadtudománytól) is, akik a változtatás jegyében radikális megoldásokat követelnek, figyelmen kívül hagyják a hosszú évtizedek alatt elért eredményeket. Úgy gondoljuk, a Társaság akkor jár el jól, ha mindenkor – ahogy Szun Ce mondta – *a háború, a haderő tanulmányozására ösztönöz*, és ebben a munkában igényli a különböző tudományágak és -területek legszélesebb összefogását. Persze a hadtudomány változik, fejlődik, amit tudomány-szervezési és -szerkezeti szempontból követni kell. Nemrégiben alakult meg például a Rendészettudományi Társaság, illetve az MTA Rendészettudományi Bizottsága, amely a rendvédelem „leválását” jelenti a hadtudományról. Társasági szempontból azonban *az a fontos, hogy a kutatás objektuma, a háború és a hadsereg vizsgálati spektruma ne változzon*, amit aztán tanulmányozhatnak külön-külön, egymástól függetlenül is a különböző diszciplínák, de vizsgálhatják közösen, interdiszciplináris módon is. Sőt a nemzetközi tapasztalatok szerint a hadtudományi kutatások egyre inkább transz-diszciplinárisává válnak, mert a kutatásokban nemcsak a tudomány emberei, hanem a gyakorlati élet különböző szereplői is részt vesznek. Az ilyen típusú kutatásokra is kitűnően alkalmas lenne a Társaság, hiszen „kettős tagsága” (hivatali és társasági) egyenesen predestinálja erre.

Voltak időszakok, amikor a konferenciák mellett a Társaság rendkívül aktuális és érdekes *tudományos fórumokat* is szervezett, amelyek népszerűek és nagy létszám-ban látogatottak voltak. Különösen az 1990-es években voltak jelentős rendezvények, amikor a Társaság igen gyümölcsöző kapcsolatrendszer alakított ki az Országgyűlés Honvédelmi Bizottságával.¹⁷ Politika és honvédelem (1995), fegyveres erő és társadalom (1995), gazdaság és védelem (1995), geopolitika és geostratégia (1996), környezet és biztonság (1994) mind olyan tanácskozások voltak, amelyek nemcsak aktuális kérdéseket érintettek, hanem komoly elméleti és tudományos erővel bírtak. A fórumok anyagának egy része, amelyek ma is keresettek, külön kiadványban is megjelent, és pozitívan járult hozzá a katonai gondolkodásmód fejlődéséhez.

Az országos konferenciákon és tudományos fórumokon kívül a Társaságnál minden időszakban számos, rendkívül sikeres szakosztályi konferenciát, rendezvényt is tartottak, amelyek egy-egy tudományterület, vagy nagyobb horderejű téma (például új harcászati repülőgép beszerzése) feldolgozására vállalkoztak. Jelentős szakmai kisugárzású rendezvényeket azonban csak a nagyobb létszámú és központi szakmai támogatású szervezetek tudtak megrendezni. Húsz év távlatában mindenképpen ki kell emelni a Védelemgazdasági és Logisztikai Szakosztályt (egyetlen tartós nemzetközi kapcsolattal csak a védelemgazdászok rendelkeznek a Társaságon belül), a Műszaki Szakosztályt, a Biztonságpolitikai Szakosztályt és a Határőr Szakosztályt, amelyek végig kiegyensúlyozott jó teljesítményt mutattak.

17 Itt mindenképpen meg kell említeni dr. Gyuricza Béla nevét, aki képviselő korában – elnökségi tagként – motorja volt e rendezvények szervezésének.

Tudományos kiadványok

A Társaság megalakulásával szinte egy időben létrejött a Hadtudomány c. folyóirat¹⁸, amely az elmúlt két évtizedben *magas színvonalon* szolgálta a magyar katonai elmélet fejlődését. A Hadtudomány független, negyedévenként megjelenő, nyílt terjesztésű kiadvány, amelynek kiadását a Magyar Tudományos Akadémia támogatja. A folyóiratot a Művelődési és Közoktatási Minisztérium 1991-ben vette nyilvántartásba, és 1997-től nyilvántartott periodikaként szerepel az országos könyvtárhálózatban. A folyóirat cikkeinek összefoglalója 2007-től angolul is megjelenik, 2008-tól pedig elektronikus formában is elérhető. (Ma már 1998-tól valamennyi szám a honlapon megtekinthető). A cikkek angol nyelvű összefoglalója szerepel a visegrádi országok (V4) tudományos akadémiáinak szakirodalmi bibliográfiájában. A folyóiratot nemcsak a Társaság tagjai kapják meg, hanem a döntéshozók is (Honvédelmi Minisztérium, az Országgyűlés illetékes bizottságai, társ- minisztériumok és rendvédelmi szervek vezetése).

A folyóirat többféle feladatot lát el egyszerre:

1. tudományos cikkeivel hozzájárul a honvédelem aktuális feladatainak elméleti megalapozásához;
2. mint a hadtudomány „szócsöve”, figyelemmel követi a magyar és nemzetközi „hadi tudományok” fejlődését, hozzájárul a nemzeti hadtudományosság fejlődéséhez;
3. tevékenységének fontos része a Társaság életének szervezése, a tagság tájékoztatása. A folyóiratban mintegy 1350 cikk, tanulmány jelent meg, amelyek szerzőinek 80–90%-a a Társaság tagja. A kiadvány rovatonkénti felépítése (biztonságpolitika, hadtudomány–hadügy, védelemgazdaság, vezetés, felkészítés, rendvédelem) a katonai biztonsággal összefüggő témaköröket dolgozza fel, a hadtudomány tudományterületenkénti felosztásában. A folyóirat jól ismert a hadtudományi közéletben, olvasottsága és idézettsége megfelel a követelményeknek.

A folyóiraton kívül a társaság számos kiadványt, szakkönyvet jelentet meg. Rendszeresen megjelenteti az országos konferenciák előadásait, a tudományos fórumok anyagát, de több kiadvánnyal is hozzájárul a hadtudomány népszerűsítéséhez. A Társaság legjelentősebb kiadványának a Hadtudományi Lexikon számít, de több más figyelemre méltó könyvnek (például Magyar katonai vezetés és tisztképzés 1100 éve, 1956-os forradalom) is kiadója volt.

18 Az alapító szerkesztőbizottság elnöke dr. Simon Sándor, tagjai dr. Fülöp Imre, Lajtos Béla, dr. Pataky Iván, dr. Pekó József és dr. Szenes Zoltán voltak, a szerkesztői feladatokat pedig Molnár István és Horváth István látta el. Az elmúlt 20 évben az elnöki teendőket Molnár István (1992), Horváth István (1993), dr. Szabó József (1994–1995), dr. Czékus János (1995–1998), dr. Nagy László (1998–2004), majd dr. Padányi József (2004–2010) látta el, jelenleg dr. Király László a szerkesztőbizottság elnöke. A folyóirat főszerkesztői munkáját 1992-től Horváth István végzi. A két évtized alatt 30 fő vett részt a szerkesztőbizottság munkájában. Külön kiemelendő dr. Pataky Iván és dr. Pekó József munkássága, akik a megalakulástól tagjai a testületnek.

Címek, díjak, elismerések

A Társaság vezetése a hadtudományi kutatások ösztönzésére, a kiemelkedő tudományos munkát végző tagok elismerésére különböző díjakat, címeket alapított. A kiemelkedő hadtudósok tevékenységének elismerésére a Társaság 1992-ben megalapította az MTA első hadtudományi rendes tagjáról elnevezett *Tanárky Sándor-díjat*. Az elmúlt 20 évben 25 hadtudományt művelő szakember érdemelte ki a Tanárky-díjat, akik neve ma is igen jól cseng a tudományos közéletben. Mivel a Társaság régóta igyekszik fiatal, hadtudomány iránt érdeklődő szakembereket bevonni a tudományos közéletbe, 2000-ben megalapította a Korponay János-díjat. Az elismerést minden 35 évnél fiatalabb olyan MHTT tag kaphatja meg, aki tevékenységével kitűnik a tudományos munkában, tudományszervezésben, vagy tudományos közéleti aktivitásban. Sajnos – valószínűleg pénzügyi okok miatt – az utóbbi években elmaradt a díj odaítélése, így egy évtized alatt öt fiatal kutató, tudományszervező részesült e díjban.¹⁹

Az elnökség a Társaság vonzerejének növelése, a tagság felé nyújtandó szolgáltatások részeként 1998-ban megalapította a *Magyar Hadtudományi Társaság Szakértője* címet. A szakmai elismerés növeli a társasági tagok presztízsét, tudományos-szakmai elismertségét, hiszen a címet elnyert tagok használhatják azt névjegykártyájukon, szakmai életrajzukban. Jelenleg 74 fő szakértő van regisztrálva a társaság honlapján. Arról sajnos nincs statisztika, hogy a szakértők milyen gyakran és arányban lettek felkérve, különböző feladatokra, illetve az ilyen típusú megbízást közvetlenül, vagy a Társaságon keresztül kapták-e. A kezdeményezés mindenképpen jónak értékelhető, és ideális esetben ez a szakértői kör lehetne a Társaság „rohamcsapata”²⁰

Kihívások

Bár a Társaság két évtizedes hadtudományi munkásságának áttekintése *összességében pozitív eredményeket* mutat, a változó eredményesség, a kutatások ösztönzési rendszere egyes elemeinek tartós gyengesége, a partnerségi kapcsolatok fellazulása mindenképpen a *tudományos tevékenység megújítását igényli*.²¹ A feladat nem könnyű, hiszen a Társaság egyre erőteljesebb versenyhelyzetbe került, ugyanakkor nem rendelkezik jelentős forrásokkal, nem HM tudományos kutatóhely, nem része a hivatalos hadtudományi intézményi rendszernek.

19 A Társaság által alapított és adományozott díjakról és elismerésekről készült összeállítást lásd a kiadvány oldalán.

20 Mivel a szerző többször ült a „megrendelői” oldalon, meggyőződéssel vallja, hogy a szakértői kört sokkal aktívabban lehetne felhasználni, ha a Társaságnak lenne egy napi eseményeket figyelő, feldolgozó, médiával jó kapcsolatban lévő, *operatív csoportja*, amely „rámozdítaná” a szakértőket a közvéleményt érdeklő aktuális kérdésekre. (Ilyen típusú, zömében kritikai szakírói tevékenységet folytat Kovács Gyula nyá. alezredes, aki a 059. számú szakértői igazolvány tulajdonosa). Az új munkamódszer nemcsak jó szövetségi kapcsolatok építéséhez segítené hozzá a Társaságot, hanem nyilvánosságot is hozna a katonai szaktudásnak. 2003-ban például a HVKF felkérte a Társaság vezetését, hogy aktívan vegyen részt a Zengőre telepítendő radarral kapcsolatos társadalmi vitában, és független, társasági szakértőkkel próbálja szakmailag jó irányban befolyásolni a közvéleményt. A felkérés korlátozott sikereket hozott. A téma ma is a földön hever, csak le kellene érte hajolni.

A Társaság megalakulása óta gomba módra szaporodtak az olyan intézmények, kutatóhelyek, alapítványok, amelyek a biztonság és hadügy területén mozognak²² Ezen intézmények nemcsak kutatási és ismeretterjesztési szempontból jelentenek konkurenciát, hanem a forrásokhoz való hozzáférés szempontjából is. Mivel általában jobb lehetőségekkel rendelkeznek, mint a Társaság, jelentős brain-drain hatással is bírnak, amelyek tovább csökkentik a Társaság szubjektív lehetőségeit. Nem egy jelentős formátumú hadtudós személyiség, aki valamikor a Társaságot „erősítette”, ma már más utakon jár, más intézeteket igazgat, más szervezeti keretekben végzi tevékenységét. Jelentős probléma a megújulás szempontjából az is, hogy a csökkenő védelmi költségvetések miatt *gyengült* a HM beszerzési tevékenysége, kevesebb forrás jutott fejlesztésre, akvizícióra. Emiatt a rendezvények céges érdeklődése és támogatása csökkent, reklámtevékenység a társasági kiadványokban nincsen, a valamikor működő szponzori klub megszűnt.

A Társaság csak akkor kerülhet újra fejlődési pályára a tudományos tevékenység területén, ha a *HM/MH jobban fog rá támaszkodni*, a munkavégzéshez jobb feltételeket biztosít, illetve a kölcsönös érdekek alapján megragad minden lehetőséget a szervezet menedzselésére. Ennek persze két feltétele van: (1) a HM/HVK rendelkezzen olyan tudományszervezési koncepcióval, amelyben az MHTT-nak dedikált funkciója lesz, és ehhez az összes feltételt biztosítja. Ilyen modellre számos jó példa van nyugaton és keleten egyaránt; (2) a Társaságnak meg kell felelni a HM/HVK igényeinek, formális és informális „megrendeléseinek”, amely újszerű munkavégzést igényel a vezetéstől és társasági tagoktól. Elvileg létezhetne egy másik stratégiai forgatókönyv is, mely szerint a Társaság – a szakmaiságot képviselve – mindenkor a fennálló kormányzat „kritikusa” lenne, a nyilvánosság erejével lépne fel minden olyan döntés, koncepció, intézkedés és jelenség ellen, amely a haderő vagy a honvédelem érdekeivel szemben állónak vélné. Az aktív, kritikus nyilvánossági jelenléttől nagyobb ismertséget, és több szponzorációt remélhetne. Magyar viszonyok között egy ilyen működési modell hosszú távú lehetőségében nem hiszek, tehát *a Társaságnak marad a hivatalos állami szervekkel való konstruktív együttműködés*.

Egy ilyen *konstruktív, kooperáló stratégia* mentén is a Társaság persze csak akkor tud igazán sikeres lenni, ha tevékenységével a HM és az MH előtt álló feladatokat szolgálja. Ezért a Társaság vezetőinek mindig előtérbe kell helyezni a „hasznosságot”

21 A Társaság helyzetét felmérő Stratégiai Felmérő Bizottság (dr. Holló József, dr. Pataky Iván, dr. Turák János, dr. Várhegyi István) számos kritikai észrevételt fogalmazott meg a szervezettel kapcsolatban. Több nyilvánosságot, aktívabb tudományos rendezvényeket, fiatalabb társasági tagok bevonását, jobb belső szervezést, a külső kapcsolatok megújítását, a tudományos munkának jobban megfelelő szerveződés kialakítását javasolják a szakértők.

22 A teljesség igénye nélkül meg kell említeni a Biztonsági és Honvédelmi Kutatások Központját, a HM/ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézetét, a Magyar Atlanti Társaságot, a Szegedi Biztonságpolitikai Központot, a TIT Hadtudományi és Biztonságpolitikai Egyesületét, vagy a Demokratikus Átalakulásért Intézetet. A Társaság profiljába illő egyes kutatásokat nemcsak a ZMNE-en, hanem más egyetemeken „rokon” intézeteiben (Corvinus Külügyi és Kulturális Egyesület, ZMNE Biztonságpolitikai Szakkollégium, a Pécsi Egyetem Védelmi Kutató Központ) is végeznek. A különböző alapítványok (Manfred Wörner Alapítvány, Konrad Adenauer Alapítvány, Euro-atlanti Integrációért és Demokrációért Alapítvány), továbbá más társadalmi szervezetek is foglalkoznak a biztonság és hadügy egyes kérdéseinek vizsgálatával.

(ahogy Kiss Károly, első katona akadémikus fogalmazta), a tudományt éltető területek igényeit, feladatait, követelményeit. Meg kell találnia azokat a témákat, feladatokat és ügyeket, amelyben együtt tud dolgozni hivatalos állami szervekkel, tud segíteni és forrást szerezni, fel tudja hívni a hivatali nyilvánosság és a közvélemény figyelmét olyan eredményekre, eseményekre, jelenségekre, amellyel érdekes és hasznos partner lehet. Ehhez megítélésem szerint a Társaságnak újra kell építeni együttműködését a honvédség új és fiatal vezetőivel, meg kell találni évente azt a néhány témát, amelynek tudományos művelésével, megismertetésével, javaslatok kidolgozásával hozzá tud járulni a központi feladatokhoz. Az aktív együttműködés feltételezi a vezetés aktív és dinamikus szervező tevékenységét, menedzseri munkáját, a tagság megfiatalítását, illetve a jelenleg kihasználatlan nemzetközi kapcsolatok társasági „vérkeringésbe” való bekapcsolását. Fontos teendőnek látom a civil tudományosság felé irányuló építkezést is, amely új lehetőségeket hozna a szervezet részére. Mivel a Társaság működése, sikeressége a tagság aktivitásán múlik, *fel kell tárni a társasági lét finom és bonyolult érdekhálóját, és a valóságos tevékenységet valós motivációk alapján kell szervezni.*

A HM és az MH előtt a következő évtizedben is nagy horderejű feladatok állnak. Az ország katonai biztonságának és fegyveres védelmének garantálása, a szövetségi felelősségvállalás teljesítése, a hazai és nemzetközi követelményeknek való megfelelés a védelempolitika megújítását, a haderő transzformációjának és professzionalizálásának folytatását, új szolgálati kultúra megerősítését igényli. E feladatok megvalósításában *egy megújuló, innovatív Hadtudományi Társaság fontos szerepet játszhat*, hiszen állandóan korszerűsíteni kell az ország biztonságának és katonai védelmének elméleti kérdéseit, interdiszciplináris válaszokat kell adni a változó új és régi fenyegetésekre, kockázatokra, adaptálni kell a hazai és nemzetközi tudomány élenjáró eredményeit.